

MESLEK YÜKSEKOKULU TURİZM VE OTEL İŞLETMECİLİĞİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER PLANLAMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ VE GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ*

Prof.Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER¹

Arş.Gör. Fazıl KAYA¹

Doç.Dr. Orhan AKOVA¹

Özet

Küreselleşen dünyada yeni gelişen iş alanlarına bağlı olarak nitelikli işgörenlerin istihdam edilmesi zorunlu hale gelmiştir. Büyüyen ve gelişen turizm endüstrisi emek yoğun bir özellik göstermektedir. Bu bağlamda turizm endüstrisinde istihdam edilecek personelin niteliği hizmetin kalitesini ve devamlılığını sağlamaktadır. Bu nedenle turizm işletmelerinde istihdam edilecek işgörenlerin nitelikleri ve kariyer beklentileri gittikçe önem kazanmıştır. Turizm işletmelerinde çalışan personelin kişisel kariyer planlaması, iş yaşamına giriş kararının alındığı eğitim yılları ile başlamaktadır. Türkiye’de 2013 yılı itibarıyla 91 Üniversitenin bünyesinde yer alan Meslek yüksekokullarında turizm ve otel işletmeciliği programı bulunmaktadır. Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Meslek Yüksekokulları bünyesinde iki yıllık turizm ve otel işletmeciliği eğitimi alan öğrencilerin kariyer planlaması süreci ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin turizm endüstrisine genel olarak bakış açıları analiz edilecektir. Çalışmada demografik ve kariyer planlamasını içeren bir anket uygulanmıştır. Katılımcıların çoğu gelecekte turizm endüstrisinde kariyerlerine devam etmek istediklerini ve uzun dönemli süreçte turizm işletmelerinde üst pozisyonlarda yer almak istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların turizm endüstrisine yönelik olumlu bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Planlaması, Meslek Yüksekokulu

VOCATIONAL SCHOOL OF TOURISM AND HOTEL MANAGEMENT PROGRAM OF RESEARCH ON STUDENTS 'CAREER PLANNING: ISTANBUL UNIVERSITY AND UNIVERSITY GÜMÜŞHANE

Abstract

New areas of work and specialization in globalizing world urged qualified employees to be employees to be hired. In this regard the qualification of staff to be employed in tourism is of critical importance in order to sustain the qualify and services. Turkey is a key player in global tourism considering tourism arrivals and receipts. Therefore the qualifications and career expectations of staff to be employed in tourism is crucial. The career development of tourism employees usually begins with the educations period where the employment decision has been made as of 2013, 91 universities has vocational schools offering tourism and hospitality management school. This study examines the career planning process specifically among students of İstanbul University and Gümüşhane University vocational school students. Moreover the study also analyses the general perception of students on tourism industry. In order to reach this objective the study used a survey method the collect data from students. In the future Most of the participants want to pursue their careers and long-term process they

* Bu makale 3.Uluslararası Meslek Yüksekokulu Sempozyumunda özet bildiri olarak yayınlanmıştır.

¹ İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü myo@istanbul.edu.tr

want to take part in senior positions in the tourism industry. Additionally, the result of study generally participants have positive attitude towards the tourism industry.

Keywords: Career Planning, Vocational Schools

Giriş

Günümüzde iş önceliklerinin değişmesi, gelişen teknoloji, oluşan yeni pazarlar, müşteri beklenti ve ihtiyaçlarının hızlı bir şekilde değişmesiyle birlikte işletmeler, müşteri ihtiyaçlarına cevap verebilecek donanıma sahip iş gören istihdam etmeyi amaçlamaya başlamışlardır (Kağnıcıoğlu, 2012; Çulhan, 2010, s. 115; Sarıışık & Akova, 2007, s. 537). Turizm endüstrisi emek yoğun bir özellik göstermektedir. Turizm endüstrisinde istihdam edilecek personelin niteliği hizmetin kalitesini ve devamlılığını sağlamaktadır (Richardson, 2009). Bu nedenle turizm işletmelerinde istihdam edilecek iş görenlerin nitelikleri giderek önem kazanmaktadır.

Günümüzde endüstri içerisinde büyük bir rekabet yaşanırken, donanımlı bir çalışanın firma açısından büyük bir rekabet avantajı sağlayacağı da bir gerçektir (Richardson, 2009). Bugünün işletmeleri açısından çalışanın eğitimi, nitelikleri, uygulama bilgisi, motivasyonu ve bunun yanında endüstri ve firma bağlılığı önemli bir konu haline gelmiştir. (Kusluvan & Kusluvan , 2000, s. 251). Çalışanların eğitimi konusu bu faktörler arasında en önemlisi olduğu söylenebilir.

Eğitimin amacı insanlara bilgi vererek geleceğine yönelik planlama yapma fırsatı sunmaktadır. Eğitim bireylerin gelişimini ve değişimini sağlayan önemli bir etkidir (Kozak & Kızıllırmak , 2000, s. 205; Sağdıç & Demirkaya , 2009, s. 233). İnsanoğlunun varlığından beri eğitim her zaman var olmuştur. Turizm eğitimi ise turizm endüstrisinin ivme kazandığı XX. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeşitli kademelerde okullar açılarak turizm alanında istihdam edilecek işgörene eğitim hizmeti sunmaya başlamıştır. Türkiye’de turizm alanında okullaşma 1960’larda başlamasına rağmen 1990’lı yıllara kadar sınırlı sayıda gelişme kaydetmiştir. Ancak 1990’dan sonra turizm endüstrisinin öneminin kavranması ile beraber turizm okullarında çeşitli düzeylerde programlar (Meslek Liseleri, Ön Lisans, Lisans, Lisansüstü) eğitime açılmıştır (Roney & Öztin , 2007).

Eğitim sistemi içinde turizm endüstrisinin ihtiyaç duyacağı insan kaynağını yetiştirme amacıyla olan meslek yüksekokullarının mezun ettikleri öğrenci sayısı oldukça önemlidir (Gürkan , Dönmez, & Küçükaltan , 2010, s. 352). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) 2013-2014 öğretim yılı ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu kitapçığında alınan verilerde iki yıllık turizm ve otel işletmeciliği programında 146 meslek yüksekokulu 91 Üniversite eğitim hizmeti vermektedir. Ayrıca 2013-2014 eğitim ve öğretim yılı için turizm ve otel işletmeciliği programına 11,597 kontenjan ayrılmıştır (ÖSYM, 2013).

Kavramsal Değerlendirme

Kariyer; kişinin kabiliyetleri ve ilgilerindeki değişmeler, iş alanında ilerlemesi, deneyim kazanması ve değerlendirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2003) Kariyer kavramına her ne kadar yeni bir kavram olarak bakılsa da, bilimsel çalışmalarda kariyer kavramının kullanımının 1950’lerden itibaren görmek mümkündür. Kariyer hem insana

ilişkin hem de işe ilişkin bir kavramdır. Ancak kariyerin odak noktasında insan unsuru söz konusudur, insanın sosyal bir varlık olması itibarıyla kişilik, kimlik, başarı ihtiyacı, ekonomik ihtiyacı, beklenti, tatmin, motivasyon, saygı ve statü gibi ihtiyaçlarına cevap verebilecek gereksinim duymaktadır. Bu ihtiyaçlarda kariyerin kapsamını belirlemektedir (Kağnıcıoğlu, 2012). Bireysel kariyer adımlarını kendi kendini değerlendirme, örgüt içi ve örgüt dışı fırsatları belirleme, kendi şartlarına uygun hedefleri bulma, plan hazırlama ve uygulama olmak üzere dört başlıkta toplamak mümkündür (Eryiğit, 2000).

Kariyer planlanması bir kişinin iş hayatında sahip olmak istediği uzmanlık ve iş başarısı olarak tanımlanmaktadır. Kariyer planlaması; kariyer hedeflerini belirleme, işleri ve kariyer yollarını analiz etme, olası işletmeleri belirleme, başvurma ve elde etme olarak süreçlendirilir (Kozak, 2001). Kariyer planlaması süreci bireyin iş yaşamına devam etmesi açısından önemli bir süreçtir. Bu süreçte elde edeceği motivasyonla kariyerinde sürekli bir ilerleme sağlayabileceğini söylemek mümkündür.

Kariyer planlamasına yönelik yapılan literatür taramasında lisans eğitimi alan ve lisans mezun olan öğrenciler ile ilgili bir çok çalışmaya rastlanırken önlisans öğrencilerine yönelik spesifik bir çalışmaya az sayıda rastlanmıştır. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda verilmektedir.

Kusluvan & Kusluvan'ın (2000) "Turizm Lisans Öğrencilerinin Türkiye Turizminde Çalışmaya Yönelik Algı ve Tutumları" adlı çalışmalarında turizm öğrencilerinin turizm endüstrisine yönelik tutumlarını ölçmek için çok boyutlu ve çok maddeli tutum ölçeği geliştirilmiş ve yeni ölçekler kullanılarak turizm öğrencilerin genel tutumlarını araştırılmıştır. Öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik tutumları dokuz başlıkta toplanmıştır. Çalışmada öne çıkan bulgular; öğrencilerin %68,7'sinin eğitimin ilk yılında turizm endüstrisinde çalışma niyetinin olduğu, %42,5'u turizm endüstrisinin çalışma koşulları hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çalışmada öğrencilerin turizm endüstrisine bağlantısının çok zayıf olduğu belirtilmektedir.

Konaklama öğrencilerinin turizm kariyerlerinde geleceğe yönelik bakış açılarını ortaya koyan Jenkins (2001) çalışmasında, öğrencilerin %45'inin gelecekte turimde çalışacaklarını, mezun olduktan sonra beş ve on yıllık süreçte öğrencilerin genel müdür ve operasyon müdürü pozisyonunda olmak istediklerini belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin eğitimleri ilerledikçe turizm sektörüne yönelik tutumları olumsuzlaşmaktadır.

Aksu & Köksal, (2005) " Türkiye'de Turizm Öğrencilerinin Algı ve Tutumları" adlı çalışmasında Antalya Akdeniz Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümü öğrencilerinin turizm endüstrisine yönelik tutumlarını araştırmak için 689 anket uygulamıştır. Yapılan analizlerde öğrencilerin genel olarak turizm endüstrisine yönelik olumsuz algı ve tutuma sahip oldukları ama üniversitede tercihinde turizm ve otel işletmeciliği bölümünü 1-3 arası tercih yapanlar ise olumlu algı ve tutuma sahip olduklarını ifade etmiştir. Çalışmada öğrencilerin %81,7'sinin üniversitede eğitiminin ilk yılında çalışma niyetinin olduğu, %69,7'sinin turizm ve otel işletmeciliği bölümünü gönüllü olarak seçtiğini, %52,4'ünün üniversite sınavına girmeden önce turizm ile ilgili bilgilendirilmiş olsaydım halen turizm bölümünü tercih edebileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarını olumsuz etkileyen nedenler uzun çalışma saatleri ve düzensiz mesailerdir.

Duman ve diğerleri (2006) "Mersin'de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi" adlı bir çalışmada öğrencilerin

sektörde çalışma koşullarının ağır ancak ücretlerin ve ek gelirlerin düşük olduğunu, sektörde çalışma motivasyonlarını etkileyen unsurların kişi- endüstri uyumu- terfi imkânları olduğunu belirtmiştir.

Erdoğan (2012) "Akdeniz Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Turizm Sektörü Yönelik Eğilimlerini Saptamak" adlı çalışmada turizm öğrencilerin turizm sektörü hakkında eğilimlerin analiz etmek ve turizm endüstrisini neden seçtiklerini ortaya çıkarmaktır. Öğrencilere toplam 307 anket uygulanmıştır. Öğrencilerin %68,2'sinin turizm sektöründe daha önceden deneyimleri olduğunu belirtmiştir. Bunun da öğrencilerin turizm programını bilinçli tercih ettiği şeklinde ifade edilmiştir.

Bu araştırma, turizm endüstrisine ara eleman yetiştirmek amacıyla olan meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programında eğitim alan öğrencilerin demografik özelliklerini, turizm sektörde kariyer planlanmasını, kariyer planlamasını etkileyen faktörleri, farklı tarihte kurulan İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Meslek Yüksekokulu turizm programı öğrencilerinin turizm endüstrisine yönelik tutumlarını ortaya koymaktır amacındadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı ile Gümüşhane Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı öğrencileri oluşturmaktadır. İstanbul Üniversitesi turizm programında 371 öğrencinin kayıtlı olduğu ancak dönem uzatan öğrencilerin derslere düzenli devam etmediği, derse devam eden öğrenci sayısının 200 olduğu, Gümüşhane Üniversitesi turizm programında 65 öğrencinin kayıtlı olduğu ancak derse devam eden öğrenci sayısının 60 olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda toplam 260 adet anket dağıtılmış olup, 166 anket geri dönmüştür. Geçerli anket sayısına bakıldığında evrenin %63'ünden bilgi alınmıştır. Araştırmanın anketi, Kusluvan ve Kusluvan (2000), Kozak ve Kızıllırmak (2001), Aksu ve Köksal (2005) ve Roney ve Öztin'nin (2007) çalışmalarında yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket öğrencilerin demografik özellikleri ve gelecekte kariyerlerine ilişkin sorular ile turizm endüstrisine yönelik algı ve tutumlarını ölçecek beşli likert ölçekli sorulardan oluşmaktadır. Toplam 60 sorudan oluşan anket, 5'li likert ölçeği ile sorulan sorular kesinlikle katılıyorum 5, katılıyorum 4, kararsızım 3, katılmıyorum 2 ve kesinlikle katılmıyorum 1 olarak ölçeklendirilmiştir. Anketin anlaşılması için 12 kişilik küçük bir gruba uygulanmıştır. Yapılan değerlendirmeler ve tavsiyeler ışığında ankete son şekli verilmiştir. Uygulanan anketlerin tamamı değerlendirilebilir nitelikte olup SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir.

Araştırmanın Bulguları

Araştırma bulguları Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri, öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik tutumları ve gruplar arasında farklılığı ortaya koymak için 0,05 anlamlılık düzeyine göre t-testi ve tek yönlü ANOVA testi şeklinde üç ayrı tabloda verilmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

1.Okuduğunuz Üniversite	İstanbul Üniversite si	%	Gümüşhane Üniversitesi	%		
	125	75,3	41	24,7		
2.Cinsiyetiniz	Kadın	%	Erkek	%		
	90	54,2	76	45,8		
3.Yaşınız	17-19	%	20-22 %	%	23 +	%
	84	50,6	68	41	14	8
4.Bölümde kaçınıcı döneminiz	2.Dönem	%	4. Dönem	%		
	102	61,4	64	38,6		
5.Mezun olduğunuz lise	AOTML	%	Genel Lise	%	Diğ. M.L.	%
	110	66,3	34	20,5	22	13,3
6.Turizm Kaçınıcı Tercihiniz	1-5	%	6-10	%	11 +	%
	141	84,9	13	7,8	12	7,2
7.Turizmi Gönüllü olarak mı seçtiniz	Evet	%	Hayır	%		
	138	83,1	28	16,9		
8.Turizmde Çalışan Arkadaş/Akraba	Evet	%	Hayır	%		
	117	70,5	49	29,5		
10.Turizm Endüstrisinde Kariyer yapmak istiyor musunuz?	Evet	%	Hayır	%		
	140	84,3	26	15,7		

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun İstanbul Üniversitesi öğrencilerinden oluştuğu görülebilir. İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin katılımın fazla olması evrenin büyük bir yüzdesini de oluşturmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Gümüşhane Üniversitesi turizm ve otel işletmeciliği programının son yıllarda açıldığı göz önüne alınırsa daha az sayıda öğrencinin öğrenim görmesi bu sonucu doğurmaktadır. Katılımcılar cinsiyetine bakıldığında yarısından fazlasını kadınlar oluşturmakla birlikte, cinsiyet oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımında öğrencilerin büyük bir kısmının 17-19 ve 20-22 yaş aralığında dağılım gösterdiği görülmektedir. 2. dönemde okuyan öğrencilerin yoğunluğunun daha fazla olduğu, bunun sebebinin öğrencilerin birinci sınıf olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Anadolu ve Otelcilik Turizm Meslek Lisesi mezunu olduğu görülebilir ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizm tecrübesine sahiptir. Üniversite tercih sıralamasında turizm programının öğrenciler tarafından 1-5 aralığında ve turizm programının öğrenciler tarafından bilinçli tercih edildiği söylenebilir. Öğrencilerin turizm programını gönüllü olarak seçtiğini, gönülsüz seçenlerin yoğunluğunun ise oldukça az olduğu görülebilir. İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin büyük bir kısmının turizm sektöründe çalışan akraba veya arkadaşının olduğu görülmektedir. Öğrencilerin turizm ile ilgili tercihlerinde çevreden etkilenmiş olduğu akla gelmesine rağmen, öğrencilerin turizm programı tercih nedeniniz nedir sorusuna, yarısından fazlası çevreden etkilenmediğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizm programını turizm mesleğini sevdiği ve günümüzde geçerli bir meslek olduğu için tercih yaptıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğun turizm kariyerlerine devam etmek istediğini belirtmişken az bir kısmı ise kariyer yapmak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Kariyer Planlamasına Dair Beklentileri

		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		
		N	%	N	%	N	%	
9.Turizm İşl. Böl. Tercih nedeni	Puanıma göre	67	40,4	19	11,4	80	48,2	
	Meslek sevgisi	106	63,9	24	14,5	36	21,7	
	Geçerli Meslek	115	69,3	25	15,1	26	15,7	
	Başka Seçeneğim yok	30	18,1	23	13,9	113	68,1	
	Çevre tavsiyesi	59	35,5	18	10,8	89	53,6	
11.Turizmde hangi alanlarda çalıştınız	Yiyecek İçecek	%	Konaklama	%	Seyahat	%	Diğer	%
	87	52	45	27,1	12	7,2	22	13
12.Turizmde hangi alanda çalışmayı düşünüyorsunuz	Yiyecek İçecek	%	Konaklama	%	Seyahat	%	Diğer	%
	61	37	66	39,8	23	13,9	16	9,6
13.Gelecek planınız nedir	Eğitimime devam etmek istiyorum	%	Turizm İşletmelerinde Çalışmayı Düşünmüyorum	%	Mezuniyet sonrası ne yapacağımı bilmiyorum	%	Aile Şirketinde çalışmayı düşünüyorum	%
	119	72	31	18,7	11	6,6	5	3
14.Turizm Endüstrisinde Kendiniz beş Yılda nerede görüyorsunuz	Üst Kademe	%	Orta Kademe	%	Alt Kademe	%	Hiçbir	%
	36	22	105	63,3	5	3	20	12
15.Turizm Endüstrisinde Kendiniz on beş Yılda nerede görüyorsunuz	Üst Kademe	%	Orta Kademe	%	Alt Kademe	%	Hiçbir	%
	126	76	19	11,4	3	1,8	18	11

Tablo 2 incelendiğinde Anadolu ve Otelcilik Turizm Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin fazla olması nedeniyle öğrencilerin büyük bir kısmının yiyecek-içecek ve konaklama alanlarda deneyime sahip olduğu ancak seyahat ve diğer alanlarda deneyimli öğrencilerin az olduğu görülebilir. Gelecekte öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun konaklama ve yiyecek içecek alanlarında çalışacaklarını belirtmişlerdir. Konaklama ve yiyecek-içecek alanlarında talebin yoğunlaşması konaklama sayısının fazla olması, yiyecek-içecek alanının cazibesinin artması ve kariyer olanağının geniş olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin çoğunluğunun gelecekte eğitimine devam etmek istediğini, gelecek beş ve on beş yıllık süreçte, öğrencilerin beş yıl içerisinde; orta kademe, on beş yıl içerisinde ise; üst kademe kendilerini görmek istedikleri görülmektedir.

Tablo 3: Üniversite Öğrencileri Arasında Kariyer Planlaması

Okuduğunuz Üniversite	Turizm endüstrisinde gelecekte kariyer yapmak istiyorum		
	Evet	Hayır	Toplam
İstanbul Üniversitesi	111 %88,8	14 11,2	125 %100
Gümüşhane Üniversitesi	29 %70,7	12 29,3	41 %100
Toplam	140 %84,3	26 %15,7	166 %100

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizmde kariyer yapmak istedikleri görülebilir. Üniversiteye göre yüzdeler dağılımlarına bakıldığında ise İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinden daha fazla sayıda gelecekte kariyerlerine devam etmek istediklerini belirtmiştir. İstanbul İlinin sahip olduğu turizm olanaklarının İstanbul Üniversitesi öğrencileri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Gümüşhane ilinin turizm potansiyeli taşımaya rağmen turizmde istediği noktaya gelmemesi öğrencilerin turizm endüstrisi içinde çalışma arzusunu örselemiş olabilir.

Tablo 4: Üniversite Öğrencilerinin Gelecek Planı

Okuduğunuz Üniversite	Gelecek Planınız Nedir				Toplam
	Eğitime devam etmek istiyorum	Turizm Endüstrisinde çalışmayı düşünmüyorum	Mezuniyet sonrası tam olarak ne yapacağımı bilmiyorum	Aile şirketine çalışmayı düşünüyorum	
İstanbul Üniversitesi	96 %76,8	19 %15,2	7 %5,6	3 %2,4	125 %100
Gümüşhane Üniversitesi	23 %56,1	12 %29,3	4 %9,8	2 %4,98	41 %100
Toplam	119 %71,7	31 %18,7	11 %6,6	5 %3,0	166 %100

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun turizm programında mezun olduktan sonra eğitime devam etmek istediğini belirtirken, küçük bir kısmı da mezun olduktan sonra turizm endüstrisinde çalışmak istemediğini belirtmiştir. İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun mezun olduktan sonra eğitime devam etmek isterken, Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinde bu oran oldukça düşüktür. Gümüşhane’de Turizm endüstrisinin istenilen noktaya gelmemesi ve Gümüşhane Üniversitesi Turizm Fakültesi lisans programının 2013 yılı itibarıyla eğitime açılmaması Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin bu tutumu benimsemelerine etki eden etmenlerden bazıları olabilir.

Tablo 5: Üniversite Öğrencilerin On Beş Yıllık Kariyer Planlanması

Okuduğunuz Üniversite	Kendinizi on beş yılda nerede görüyorsunuz				Toplam
	Üst Kademe	Orta kademe	Alt kademe	Hiçbiri	
İstanbul Üniversitesi	102 %81,6	11 %8,8	3 %2,4	9 %7,2	125 %100
Gümüşhane Üniversitesi	24 %58,5	8 %19,5	0 %0	9 %22	41 %100
Toplam	126 %75,9	19 %11,4	3 %1,8	18 %10,8	166 %100

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin on beş yıllık kariyer planlamasında: İstanbul üniversitesi öğrencilerinin büyük bir yüzdesinin gelecek on beş yılda üst kademe çalışıyor olabileceklerini düşünürken, Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin bu yüzdesinin düşük olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin beşte birinin hiçbir kademe çalışmak istememesi ilgi çekici bir durumdur. Öğrencilerin turizm sektörü içinde yer alması gelecekteki kararlarına etki edebileceği aşikârdır. Bu bağlamda İstanbul ili turizmin önemli merkezlerinde biri olmasına karşın Gümüşhane ilinin ise halen turizm endüstrisinde istenen noktaya gelmemesi öğrencilerin gelecekle ilgili kariyer beklentilerini etkilemiş olabilir.

Tablo 6: Öğrencilerin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumları

	Ortalama	St.Sapma
Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	3,7108	1,13383
Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum	3,7048	1,05754
Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır	3,7289	,93679
Daha fazla eğitim fırsatları sunan bir meslektir	3,6687	1,02920
Çalışma arkadaşlarıyla iyi anlaşma ortamı sağlamaktadır	3,6325	1,12434
Her yerde iş bulma imkânı sunmaktadır	3,8916	1,07322
Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır	4,1867	,85709
Yöneticiler kişisel kariyer gelişimine destek vermektedir	3,6627	1,08742
Sorumluluk veren bir meslektir	4,1807	,98651
Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	3,6807	1,05048
İşte yeteneklerimi ve kabiliyetlerimi kullanabilme imkanı sağlamaktadır	3,9458	1,04014
Teknoloji kullanım kolaylığı vardır	3,7952	,98792
Yüksek nitelikli iş yapma donanımı mevcuttur	3,7952	1,00615
Turizm endüstrisinde kurumsallaşmamış bir yapı vardır	3,5542	1,07029
Turizmin mevsimsel olması kariyerim açısından sakınca yaratmaktadır	3,1566	1,35720
Turizm endüstrisinde kariyer yapma imkanları azdır	2,4096	1,19632
Turizm işletmeleri içerisinde daha çok otokratik yöneticiler çalışmaktadır	3,1566	1,00883
Turizm işletmelerinde hakkaniyetli terfi anlayışı düşüktür	3,5241	1,01922
Kendini geliştirme imkânları azdır	2,3916	1,21493
Eğitimsiz insanlar önemli pozisyonlarda görev alabilmektedir	3,5663	1,29514
Turizm işletmelerin toplum nezdinde kötü imajı vardır	2,7590	1,24648
Turizm endüstrisi kırılğan bir yapı göstermektedir	3,2651	1,07404
Turizmde işgören hakları yeterli seviyede gelişmemiştir	3,5301	1,19937
Turizm endüstrisinde sosyal güvence eksiktir	3,2651	1,26092
Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir	3,8554	1,02256
Turizm ile ilgili yasal zeminde boşluklar mevcuttur	3,6747	1,08554
Turizm işletmelerinde işten keyfi çıkarmalar olabilmektedir	3,7952	,99403
Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir	3,7470	1,17389
Turizm işletmelerinde iş yükü oldukça fazladır	4,1386	1,01448
Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	3,4819	1,08836
Turizm endüstrisinde kariyer yapmak diğer sektörlerle kıyasla daha kolaydır	3,2530	1,09371
Turizm endüstrisinde terfi olanakları memnun edicidir	3,3313	1,06395
Turizm itibarlı bir meslektir	3,5361	1,05395
Turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır	3,9819	1,10356
Turizmde çalışmayla iyi para kazanılır.	3,7229	1,15798
Turizmde çalışmak gelecek garantisini sağlamaz	3,2349	1,34353
Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır	4,0241	1,14919
Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir.	4,2108	,98971
Turizmde iş güvenliği riski çok yüksektir	3,4337	1,12485
Eğitilmiş iş gücüne yönelik turizm çalışanlarını önyargılı davranmaktadır	3,3434	1,03112
Turizmde cinsiyet ayrımcılığı yoktur	3,2651	1,36701
Çalışanların eğitim seviyesi genelde düşüktür	3,3012	1,15191
İnsanlar tatildeyken onlara hizmet etmek güzel değildir	3,1325	1,27228
Çalışanlara sunulan yemekhane, yatakhane, banyo imkânları iyi durumdadır	3,1988	1,28497

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin sektöre yönelik tutum ifadelerinde 19 madde olumlu, 10 madde olumsuz ve 15 madde de kararsız oldukları görülür. Öğrencilerin genelde olumlu bir tutum sergilese de kararsız ve olumsuz maddelerin çokluğu da öne çıkmaktadır. Özellikle öğrencilerin “Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır”, “Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir”, “Eğitimsiz insanlar önemli

pozisyonlarda görev alabilmektedir”, “Turizm ile ilgili yasal zeminde boşluklar mevcuttur” gibi daha önceki çalışmalarda turizm endüstrisinin süreklilik arz eden sorunlarını dile getirmişlerdir. Bunun yanında öğrenciler “Turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır”, “Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır”, “İşte yeteneklerimi ve kabiliyetlerimi kullanabilme imkanı sağlamaktadır” gibi turizm endüstrisine yönelik olumlu bir tutum sergilemektedir.

Tablo 7: Üniversite İle Turizm Endüstrisine Yönelik Tutumların Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

	Okuduğunuz Üniversite	Ortalama	Standart Sapma	T-Testi
Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8800 3,1951	1,02862 1,28879	,001
Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8560 3,2439	1,03724 ,99450	,001
Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,9120 3,1707	,89817 ,83374	,000
Daha fazla eğitim fırsatları sunan bir meslektir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,7680 3,3659	1,04060 ,94223	,029
Çalışma arkadaşlarıyla iyi anlaşma ortamı sağlamaktadır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,7680 3,2195	1,08610 1,15135	,006
Her yerde iş bulma imkânı sunmaktadır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,0560 3,3902	,99437 1,15927	,000
Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,3760 3,6098	,70326 1,02172	,000
Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8400 3,1951	1,00322 1,05403	,001
Teknoloji kullanım kolaylığı vardır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8960 3,4878	1,01460 ,84030	,021
Yüksek nitelikli iş yapma donanımı mevcuttur	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8960 3,4878	1,01460 ,92526	,024
Turizm endüstrisinde kariyer yapma imkânları azdır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	2,2560 2,8780	1,19072 1,09989	,004
Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,9600 3,5366	1,05800 ,83957	,021
Turizm ile ilgili yasal zeminde boşluklar mevcuttur	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8560 3,1220	1,02157 1,09989	,000
Turizm işletmelerinde işten keyfi çıkarmalar olabilmektedir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8960 3,4878	,93173 1,12076	,022
Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8880 3,3171	1,07925 1,34980	,007
Turizm işletmelerinde iş yükü oldukça fazladır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,2320 3,8537	,90817 1,25620	,038
Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,6800 2,8780	1,01282 1,09989	,000
Turizm endüstrisinde terfi olanakları memnun edicidir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,4560 2,9512	1,03569 1,07124	,008
Turizm itibarlı bir meslektir	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,6720 3,1220	1,02214 1,05345	,003
Üniversite seviyesinde turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,1280 3,5366	1,12146 ,92460	,003
Turizmde çalışmayla iyi para kazanılır.	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	3,8880 3,2195	1,10144 1,19399	,001
Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,1520 3,6341	1,04770 1,35566	,012
Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir.	İstanbul Üniversite Gümüşhane Üniversitesi	4,3280 3,8537	,87783 1,21575	,007

Tablo 7 incelendiğinde İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin kariyer planlamasını etkileyen faktörlere verdikleri cevaplarda aralarında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için analize tabi tutulmuştur. Öğrencilerin okudukları üniversitelere göre kariyer planlamasını etkileyen faktörleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına bakmak için $p < 0,05$ istatistiksel düzeyinde yapılan t-testi analizinde, aralarında anlamlı bir ilişkinin en fazla olduğu maddeler; “Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır”, “Her yerde iş bulma imkânı sunmaktadır”, “Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır”, “Turizm ile ilgili yasal zeminde boşluklar mevcuttur”, “Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum” şeklindedir. Ortalama ve t- testi analizleri sonucunda İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin sektöre daha fazla yakın olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 8: Kariyer ile Turizm Endüstrisine Yönelik Tutumların Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Sonuçları

	Kariyer	Ortalama	Standart Sapma	T-testi
Turizm endüstrisinde çalışmak ilgi çekicidir	Evet	3,8286	1,07919	,002
	Hayır	3,0769	1,23038	
Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum	Evet	3,9071	,92834	,000
	Hayır	2,6154	1,06120	
Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır	Evet	3,8286	,86451	,001
	Hayır	3,1923	1,13205	
Çalışma arkadaşlarıyla iyi anlaşma ortamı sağlamaktadır	Evet	3,7071	1,06950	,047
	Hayır	3,2308	1,33589	
Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	Evet	3,7786	,97500	,005
	Hayır	3,1538	1,28662	
Yüksek nitelikli iş yapma donanımı mevcuttur	Evet	3,8786	,93276	,013
	Hayır	3,3462	1,26309	
Turizm endüstrisinde teori ve pratik farklılık göstermektedir	Evet	3,9286	1,01530	,032
	Hayır	3,4615	,98917	
Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	Evet	3,7000	,93455	,000
	Hayır	2,3077	1,12318	
Turizm endüstrisinde kariyer yapmak diğer sektörlere kıyasla daha kolaydır	Evet	3,3429	1,06461	,014
	Hayır	2,7692	1,14220	
Turizm itibarlı bir meslektir	Evet	3,6286	1,01317	,008
	Hayır	3,0385	1,14824	
Üniversite seviyesinde turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır	Evet	4,0929	1,08553	,002
	Hayır	3,3846	1,02282	
Turizmde çalışmayla iyi para kazanılır.	Evet	3,8357	1,08363	,003
	Hayır	3,1154	1,36607	
Turizmde düzensiz ve uzun çalışma saatleri vardır	Evet	4,1071	1,05732	,030
	Hayır	3,5769	1,50128	
Turizmde farklı milletlerden insanlarla tanışmak mutlu edici bir tecrübedir.	Evet	4,2929	,92524	,013
	Hayır	3,7692	1,21021	

Tablo 8 incelendiğinde turizm endüstrisinde gelecekte kariyer yapmak isteyen ve istemeyen katılımcılar arasında turizm endüstrisine yönelik tutumların ne yönde olduğunu belirlemek için t-testi analizine tabi tutulmuştur. Elde edilen analiz sonucunda kırk dört faktörün arasında on dört faktörde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Tabloda görülen bu faktörler arasında “Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum”, “Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum” ve “Üniversite seviyesinde turizm işletmeciliği eğitimi almam kariyer gelişiminde doğru bir karardır” gibi tutumların aralarında en anlamlı ilişki bulunan faktörlerdir.

Tablo 9: Mezun Olduğu Ortaöğretim İle Turizm Endüstrisine Yönelik Tutumların Karşılaştırmasına İlişkin Anova Testi Sonuçları

		N	Ortalama	Standart Sapma	Anova
Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,8909	,97063	,002
	Genel Lise	34	3,5000	,92932	
	Diğer Meslek Liseleri	22	3,0909	1,37699	
	Total	166	3,7048	1,05754	
Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,8727	,94925	,020
	Genel Lise	34	3,4412	,78591	
	Diğer Meslek Liseleri	22	3,4545	,96250	
	Total	166	3,7289	,93679	
Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	4,3364	,74535	,006
	Genel Lise	34	3,8824	,94595	
	Diğer Meslek Liseleri	22	3,9091	1,06499	
	Total	166	4,1867	,85709	
Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,8000	,97491	,020
	Genel Lise	34	3,2353	1,25671	
	Diğer Meslek Liseleri	22	3,7727	,92231	
	Total	166	3,6807	1,05048	
Turizm endüstrisinde kariyer yapma imkânları azdır	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	2,2364	1,12460	,023
	Genel Lise	34	2,6471	1,25245	
	Diğer Meslek Liseleri	22	2,9091	1,30600	
	Total	166	2,4096	1,19632	
Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,9364	1,05167	,013
	Genel Lise	34	3,3529	1,39006	
	Diğer Meslek Liseleri	22	3,4091	1,22121	
	Total	166	3,7470	1,17389	
Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,7091	,92216	,000
	Genel Lise	34	3,2647	1,18855	
	Diğer Meslek Liseleri	22	2,6818	1,28680	
	Total	166	3,4819	1,08836	
Turizm itibarlı bir meslektir	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	110	3,6909	,98377	,008
	Genel Lise	34	3,4118	1,07640	
	Diğer Meslek Liseleri	22	2,9545	1,17422	
	Total	166	3,5361	1,05395	

Tablo 9’de katılımcıların mezun oldukları ortaöğretimin kariyer planlamasında etkinliği ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığını $p < 0,05$ düzeyinde analiz etmek için varyans (Anova) analizine tabi tutulmuştur. Toplam kırk dört değişkenin içerisinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu maddeler şunlardır; “Turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum”, “Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır.”, “Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır.”, “Topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir.”, “Turizm endüstrisinde kariyer yapma imkânları azdır.”, “Çalışma koşulları aile yaşamını olumsuz etkilemektedir.”, “Turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum”, “Turizm itibarlı bir meslektir”. Değişkenler arasında anlamlı ilişkin hangi

grup ortalamaları arasında olduğunu belirlemek için çok değişkenli Tukey HSD testi yapılmıştır. Tukey testinde, Diğer Meslek Lisesi ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde mezun olan katılımcılar arasında “ turizm endüstrisinde çalışmaktan mutluyum” , “turizm endüstrisinde kariyer yapma imkânları azdır”, “turizmi bir kariyer yolu olarak seçmemden dolayı çok mutluyum”, “turizm itibarlı bir meslektir” değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Turizm lisesinde mezun olan öğrenciler bu değişkenlere olumlu bir tutum sergilerken, diğer Meslek lisesi mezunu öğrencilerin ise kararsız bir tutum sergiledikleri görülebilir. “Entelektüel bir fırsat yaratan kariyer imkânı sağlamaktadır”, “Yurt dışına çıkma fırsatı sunmaktadır”, “topluma fayda sağlayabileceğim bir meslektir “değişkenlerinde ise Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ile Genel Lise mezunu katılımcılar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Turizm endüstrisine yönelik Turizm Lisesi mezunu öğrencileri olumlu bir yaklaşım sergilerken Genel lise mezunu öğrencilerin ise kararsız kaldıkları görülmektedir. Anadolu Otelcilik ve turizm meslek liseleri mezunu öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik daha pozitif bir yaklaşım sergiledikleri, çalışma isteklerinin ve bağlılıklarının daha fazla olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada İstanbul Üniversitesi ve Gümüşhane Üniversitesi Turizm Meslek Yüksekokulu turizm programı önlisans öğrencilerinin gelecekte kariyer planlaması ve turizm sektörüne yönelik bakış açıları analiz edilmiştir. Çalışmaya öğrencilerin %75,6’sının İstanbul Üniversitesi, %24,5’nin ise Gümüşhane Üniversitesinden katılım sağlanmıştır. Katılımcıların % 54,2’sini kadınlar, %45,8’inin ise erkekler oluşturmuştur. Üniversite tercih sıralamasında turizm programını 141 öğrencinin 1-5 aralığında, 25 öğrencinin ise 6 ve üstü şeklinde tercih yaptığını, öğrencilerin %83,1’inin turizm programını gönüllü olarak seçtiğini, %16,9’unun ise gönülsüz seçtiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin %70,5’inin turizm sektöründe çalışan akraba veya arkadaşının olduğunu,%29,5’unun ise olmadığını belirtmiştir. Erdinç (2012) de yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin %68,2’sinin turizm sektöründe akraba veya arkadaşının olmadığını ifade etmiştir. Bu bulgunun da turizm mesleğinin babadan oğula geçmediğinin bir göstergesi olarak ifade etmiştir. Ancak bu çalışmada turizm programını öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun mesleği sevdiği ve günümüzde geçerli bir meslek olduğu için tercih ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin yarısında fazlası turizm programı tercih aşamasında çevrenin baskı ve etkisi altında kalmadığını ifade ederek bilinçli bir tercih yapmış olduğunu belirtmiştir.

Lisans ve önlisans öğrencileri üzerine yapılan birçok çalışmada gelecekte öğrencilerin kariyer yapma oranının beşte üçü şeklinde olduğu, ancak bu çalışmada öğrencilerin beşte dördünden fazlası turizm endüstrisinde kariyer yapmak istediğini belirtmiştir. Turizm endüstrisinde öğrencilerin kariyer yapma oranının artmasının arkasında turizm sektörünün sürekli gelişmesi, istihdam alanının artması, işgörenlerin nispeten sosyal haklara kavuşması, işletmelerin kurumsallaşması gibi nedenler olduğu söylenebilir. Mezun olduktan sonra öğrencilerin büyük bir kısmı eğitime devam etmek istediği belirtmiştir. Gelecek beş ve on beş yıllık süreçte, öğrencilerin kısa dönemde büyük bir kısmının orta kademedede, uzun dönemde ise çoğunluğu üst kademedede ve küçük bir kısmı ise kendilerini orta kademedede görmek istemeleri kariyer planlaması ve konaklama işletmeleri açısından önemli bir bulgudur.

İki üniversite öğrencileri arasında yapılan karşılaştırmalarda; İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin Gümüşhane Üniversitesinde okuyan öğrencilere göre daha fazla sayıda, turizm programı eğitime devam etmek istedikleri saptanmıştır. Ayrıca Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin dörtte birinin gelecekte turizm endüstrisinde çalışmak istemediği ortaya

çıkmiştir. Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin turizm bir kariyer olarak seçmiş olduğundan mutlu olmadığını ve endüstride çalışma imkânlarının az olduğunu ifade etmişlerdir. İstanbul üniversitesi öğrencilerinin on beş yılda kendilerini nerde görmek istediği sorusuna %81,6'sının üst kademedede, %8,8'inin orta kademedede görmek istediklerini belirtirken, Gümüşhane Üniversitesi öğrencilerinin ise % 58,5'inin üst kademedede, %19,5'unun orta kademedede görmek istediğini belirtmiştir. İstanbul üniversitesi öğrencilerinin mezun olduktan sonra buldukları İstanbul ilinin hem çalışıp hem de eğitimlerine devam etme fırsatını sunması öğrencilerin geleceğe dair kariyer planlamasına pozitif yönde etki ettiği söylenebilir.

Üniversitelere göre kariyer planlamasını etkileyen faktörler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığına bakmak için $p < 0,05$ istatistiksel düzeyinde yapılan t-testi analizinde, katılımcıların mezun oldukları ortaöğretim kariyer planlaması arasındaki ilişkide Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi mezunu öğrencilerinin diğer Meslek Lisesi ve Genel Lise mezunu öğrencilerinden turizm endüstrisine yönelik bakış açılarının daha olumlu olduğu Tukey HSD testi sonucunda anlaşılmıştır. Kariyer planlamasının lise yıllarında başladığı düşünüldüğünde Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin turizm sektöründe deneyimlerinin olması ve sektöre olumlu yaklaşım sergilemeleri endüstriye bağlılıklarının daha güçlü olmasını sağladığı söylenebilir. Bu bağlamda öğrencilerin doğru üniversite ve lisede aldıkları eğitimlerine uygun bölümlere yönlendirilmesi gelecekte kariyer planları açısından önemlidir.

Üniversite öğrencilerinin turizm endüstrisine karşı birçok olumsuz tutum sergileseler de öğrencilerin turizm endüstrisine karşı olumlu tutumlarının daha fazla olduğu söylenebilir. Türkiye'de turizm endüstrisinin giderek büyümesi ve işletmelerin kurumsallaşması ve profesyonel bir yönetim anlayışına doğru bir gelişim göstermesinin bu sonuçta etkisi olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak ön lisans öğrenimi gören öğrencilerin kariyer planlamasına ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışan bu çalışmada iki farklı üniversitede öğrenim gören öğrenciler arasında kariyer planlamasına ilişkin önemli farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklar üniversitelerin eğitim kalitesi, akademik altyapısı, öğrencilerin nitelikleri, öğrencilerin aile yapısı, kurum kültürü vb. gibi nedenlerden kaynaklanabilir. İki üniversite üzerine anket çalışması yoluyla yapılmış bu çalışma sonuçlarının genellenmesi doğru olmayacaktır. Ancak bu çalışma sonuçları iki farklı büyüklükte üniversite ve şehirde öğrenim gören turizm ve otelcilik öğrencilerinin kariyer planlamasına ilişkin tutumları hakkında bir fikir vererek literatüre katkı sağladığı söylenebilir. Bundan sonraki çalışmalarda bu farklılıkların nedenleri araştırılabilir.

Kaynakça

- Aksu , A., & Köksal , C. (2005). Perceptions and Attitudes of Tourism Students in Turkey . *International Journal of Contemporary Hospitality Management* , 436-447.
- Çulhan, O. (2010). Turizm Öğrencilerinin Staj Sonrası Sektörde Çalışma ve Koşulları Hakkında Düşüncelerinin ve Memnuniyetlerinin Belirlenmesi. *11. Ulusal Turizm Konferansı* (s. 115-127). Aydın: Detay Yayıncılık.
- Duman, T., Tepeci, M., & Unur , K. (2006). Mersin’de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 51-69.
- Erdinç , S. B. (2012). Determeninig of College Students' Trends about Tourism Sector: A Case Study at Akdeniz Universty . *Procedia Social and Behavioral Sciences* , 1573-1577.
- Erdoğan, N. (2003). *Kariyer geliştirme:Kuram ve Uygulama*. Ankara : Nobel Yayınevi.
- Eryiğit, S. (2000). Kariyer Yönetimi. *Kamu İş: İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, s. 1-25.
- Gürkan , G., Dönmez, D., & Küçükaltan , D. (2010). Turizm Alanında Eğitim Gören Öğrencilerin Kariyer Hedefleri: Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma . *11. Ulusal Turizm Kongresi* (s. 351-363). Aydın: Detay Yayıncılık.
- Jenkins, A. K. (2001). Making a Career of it? Hospitality Students'future Perspectives: an Anglo-Dutch Study . *International Journal of Contemporary Hospitality Management* , 13-20.
- Kağnıcıoğlu, D. (2012). İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Kariyer Kavramı ve Temel Boyutları. C. Uyargil, D. Acar, H. Yılmaz, D. Kağnıcıoğlu, S. Aytaç, Ö. Uzun, et al., H. Tonus , & D. Kağnıcıoğlu (Dü) içinde, *Performans ve Kariyer Yönetimi* (s. 103-127). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kozak , M. (2001). *Konaklama İşletmelerinde Kariyer Planlaması*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kozak, M. A., & Kızılırmak , İ. (2000). Meslek Yüksekokulu Turizm- Otelcilik Programları Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının İncelenmesi . *Turizm İşletmelerinde İnsan Kaynakları Yönetimi* (s. 205-217). Nevşehir: Erciyes Üniversitesi .
- Kuslivan , S., & Kuslivan , Z. (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working İn The Tourism İndustry in Turkey . *Tourism Management* , 251-269.
- ÖSYM. (2013, 07 03). *ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu* . 08 22, 2013 tarihinde ÖSYM: [http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20\(Tablo%203A%20-%20Tablo%203B\)_KB.pdf](http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/OSYS/2013%20C3%96SYS%20KONT%20KILAVUZU%20BASKI%20(Tablo%203A%20-%20Tablo%203B)_KB.pdf) adresinden alındı

- Richardson, S. (2009). Undergraduates' perceptions of tourism and hospitality as a career choice . *International Journal of Hospitality Management* , 382-388.
- Roney, S., & Öztin , P. (2007). Career Perceptions of Undergraduate Tourism Students: A case Study İn Turkey. *Journal Of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 4-17.
- Sağdıç, M., & Demirkaya , H. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Gelişim Planlarına İlişkin Yaklaşımları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 233-246.
- Sarıışık, M., & Akova, O. (2007). İnsanların Çalışmak İçin Seyahat Acentalarını Tercih Nedenleri ve Örgütsel İklim ve İş Tatmini Hakkındaki Görüşleri Üzerine Bir Araştırma . *Çeşme Ulusal Turizm Konferansı* (s. 537-548). İzmir : Ege Üniversitesi Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu.
- UNWTO. (2013). *UNWTO Tourism Highlights*. Madrid: Unwto Edition.